

**Decizie de indexare a faptei de plagiat la poziția
00007 / 13.02.2012
și pentru admitere la publicare în volum tipărit**

care se bazează pe:

A. Nota de constatare și confirmare a indicilor de plagiat prin fișa suspiciunii inclusă în decizie.

Fișa suspiciunii de plagiat / Sheet of plagiarism's suspicion		
	Opera suspicionată (OS)	Opera autentică (OA)
	Suspicious work	Authentic work
OS	CEUȚĂ, Ioan. <i>Dumnezeirea Domnului Isus Hristos</i> . București: Lumina Evangheliei. 2000.	
OA	SUCIU, V., <i>Teologia dogmatică fundamentală</i> , vol.1. <i>Apologetica creștină</i> . Blaj: Tip.Seminarului greco-catolic. 1927.	
Incidența minimă a suspiciunii / Minimum incidence of suspicion		
p.155:19 – p.163:20		p.324:24 – p.331:27
Fișa întocmită pentru includerea suspiciunii în Indexul Operelor Plagiate în România de la Sheet drawn up for including the suspicion in the Index of Plagiarized Works in Romania at www.plagiate.ro		

Notă: Prin „p.72:00” se înțelege paragraful care se termină la finele pag.72. Notația „p.00:00” semnifică până la ultima pagină a capitolului curent, în întregime de la punctul inițial al preluării.

Note: By „p.72:00” one understands the text ending with the end of the page 72. By „p.00:00” one understands the taking over from the initial point till the last page of the current chapter, entirely.

B. Fișa de argumentare a calificării de plagiat alăturată, fișă care la rândul său este parte a deciziei.

Echipa Indexului Operelor Plagiate în România

Fișa de argumentare a calificării

Nr. crt.	Descrierea situației care este încadrată drept plagiat	Se confirmă
1.	Preluarea identică a unor pasaje (piese de creație de tip text) dintr-o operă autentică publicată, fără precizarea întinderii și menționarea provenienței și înșușirea acestora într-o lucrare ulterioară celei autentice.	☒
2.	Preluarea a unor pasaje (piese de creație de tip text) dintr-o operă autentică publicată, care sunt rezumate ale unor opere anterioare operei autentice, fără precizarea întinderii și menționarea provenienței și înșușirea acestora într-o lucrare ulterioară celei autentice.	☐
3.	Preluarea identică a unor figuri (piese de creație de tip grafic) dintr-o operă autentică publicată, fără menționarea provenienței și înșușirea acestora într-o lucrare ulterioară celei autentice.	☐
4.	Preluarea identică a unor tabele (piese de creație de tip structură de informație) dintr-o operă autentică publicată, fără menționarea provenienței și înșușirea acestora într-o lucrare ulterioară celei autentice.	☐
5.	Republicarea unei opere anterioare publicate, prin includerea unui nou autor sau de noi autori fără contribuție explicită în lista de autori	☐
6.	Republicarea unei opere anterioare publicate, prin excluderea unui autor sau a unor autori din lista inițială de autori.	☐
7.	Preluarea identică de pasaje (piese de creație) dintr-o operă autentică publicată, fără precizarea întinderii și menționarea provenienței, fără nici o intervenție personală care să justifice exemplificarea sau critica prin aportul creator al autorului care preia și înșușirea acestora într-o lucrare ulterioară celei autentice.	☒
8.	Preluarea identică de figuri sau reprezentări grafice (piese de creație de tip grafic) dintr-o operă autentică publicată, fără menționarea provenienței, fără nici o intervenție care să justifice exemplificarea sau critica prin aportul creator al autorului care preia și înșușirea acestora într-o lucrare ulterioară celei autentice.	☐
9.	Preluarea identică de tabele (piese de creație de tip structură de informație) dintr-o operă autentică publicată, fără menționarea provenienței, fără nici o intervenție care să justifice exemplificarea sau critica prin aportul creator al autorului care preia și înșușirea acestora într-o lucrare ulterioară celei autentice.	☐
10.	Preluarea identică a unor fragmente de demonstrație sau de deducere a unor relații matematice care nu se justifică în regăsirea unei relații matematice finale necesare aplicării efective dintr-o operă autentică publicată, fără menționarea provenienței, fără nici o intervenție care să justifice exemplificarea sau critica prin aportul creator al autorului care preia și înșușirea acestora într-o lucrare ulterioară celei autentice.	☐
11.	Preluarea identică a textului (piese de creație de tip text) unei lucrări publicate anterior sau simultan, cu același titlu sau cu titlu similar, de un același autor / un același grup de autori în publicații sau edituri diferite.	☐
12.	Preluarea identică de pasaje (piese de creație de tip text) ale unui cuvânt înainte sau ale unei prefete care se referă la două opere, diferite, publicate în două momente diferite de timp.	☐

Notă:

a) Prin „proveniență” se înțelege informația din care se pot identifica cel puțin numele autorului / autorilor, titlul operei, anul apariției.

b) Plagiatul este definit prin textul legii¹.

„...plagiatul – expunerea într-o operă scrisă sau o comunicare orală, inclusiv în format electronic, a unor texte, idei, demonstrații, date, ipoteze, teorii, rezultate ori metode științifice extrase din opere scrise, inclusiv în format electronic, ale altor autori, fără a menționa acest lucru și fără a face trimitere la operele originale...”

Tehnic, plagiatul are la bază conceptul de **piesă de creație** care²:

„...este un element de comunicare prezentat în formă scrisă, ca text, imagine sau combinat, care posedă un subiect, o organizare sau o construcție logică și de argumentare care presupune niște premise, un raționament și o concluzie. Piesa de creație presupune în mod necesar o formă de exprimare specifică unei persoane. Piesa de creație se poate asocia cu întreaga operă autentică sau cu o parte a acesteia...”

cu care se poate face identificarea operei plagiante sau suspionate de plagiat³:

„...O operă de creație se găsește în poziția de operă plagiată sau operă suspionată de plagiat în raport cu o altă operă considerată autentică dacă:

- i) Cele două opere tratează același subiect sau subiecte înrudite.
- ii) Opera autentică a fost făcută publică anterior operei suspionate.
- iii) Cele două opere conțin piese de creație identificabile comune care posedă, fiecare în parte, un subiect și o formă de prezentare bine definită.
- iv) Pentru piesele de creație comune, adică prezente în opera autentică și în opera suspionată, nu există o menționare explicită a provenienței. Menționarea provenienței se face printr-o citare care permite identificarea piesei de creație preluate din opera autentică.
- v) Simpla menționare a titlului unei opere autentice într-un capitol de bibliografie sau similar acestuia fără delimitarea întinderii prelăuirii nu este de natură să evite punerea în discuție a suspecțiunii de plagiat.
- vi) Piese de creație preluate din opera autentică se utilizează la construcții realizate prin juxtapunere fără ca acestea să fie tratate de autorul operei suspionate prin poziția sa explicită.
- vii) În opera suspionată se identifică un fir sau mai multe fire logice de argumentare și tratare care leagă aceleași premise cu aceleleași concluzii ca în opera autentică...”

¹ Legea nr. 206/2004 privind buna conduită în cercetarea științifică, dezvoltarea tehnologică și inovare, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 505 din 4 iunie 2004

² ISOC, D. *Ghid de acțiune împotriva plagiatului: bună-conducță, prevenire, combatere*. Cluj-Napoca: Ecou Transilvan, 2012.

³ ISOC, D. *Prevenitor de plagiat*. Cluj-Napoca: Ecou Transilvan, 2014.

Teologia dogmatică fundamentală

Vol. I.

Apologetica creștină

de

Dr. VASILE SUCIU,
arhiepiscop și mitropolit.

EDIȚIA II.

B L A J, 1927.
Tipografia Seminarului gr.-cat.

Dumnezeu. Dar rătăcirea a ținut puțin. Căci oamenii s-au convins în curând din viața lui că e cu totul altul. Adicții lui îl părăsiră cu loșii. Și faptul, că i-se conservă numele în istorie, are să-l multămească cărții: Faptele apostolilor, și sfântului Iustin.

Pe acesta l-a urmat învățăcelul său *Menandru*, de asemenea Samarinean, care așișdereea s'a numit Dumnezeu, și cu arta magică a făcut semine¹⁾. Dar totul a rămas fără rezultat, căci și pe el l-au părăsit toți. Deci, fiindcă Dl Hristos se numește Dumnezeu adevărat, și persistă în afirmațiunea aceasta, cu toate că fariseii îi contrazic; ba persistă într'însa chiar și în fața morții, când toți l-au părăsit, când nimica nu mai putea aștepta dela oameni decât o moarte rușinoasă, și dela Dzeu încă nu putea aștepta decât osânda veșnică; — fiindcă o mulțime imensă de oameni, a crezut și crede în dzeirea lui; dreptaceea mărturisirile Mântuitorului despre divinitatea sa au fost sincere.

2. Dl Hristos în mărturisirile sale *nu s'a înșelat*. Căci a) *Sinamăgirea* sau iluziunea aceasta ar fi curată *nebunie*. Pentru că e imposibil, ca un om cu minte să se convingă pe sine, că El e Dumnezeu, de o ființă cu Tatăl, etern etc. Au fost oameni mari în vechime, pe cum a fost Alexandru, cari afectau pogorirea dela zei, dar că ar fi chiar Dumnezeu, n'a zis-o nici unul. — Și apoi cum s'ar explica, că un nebun să ducă o viață cu adevărat cerească? Să propună învățături, la cari nime n'a ajuns vre-o dată, și pe acestea totdeauna consecvent? Dacă ar fi aşa, ar trebui să zicem că un nebun poate mai mult decât toți genii neamului omenesc.

b) *E imposibilă sinamăgirea*. Pentru că ea nu s'ar fi putut străplânta în învățăcei, și dela ei într'o lume întreagă de creștini, între cari erau băbați renumiți, de ex s. Iustin, Tertullian, etc., crescuți în paganism și cufundați în-viții. Căci religiunea creștină a avut totdeauna contrari, și a fost persecutată, aşa că pe cum spune s. Paul²⁾: „Mi se pare că Dumnezeu pe noi, apostolii cei mai de apoi, ne-a arătat că pe niște rânduți spre moarte: pentru că priveală ne-am făcut lumii, și îngerilor, și oamenilor“. Și dacă lipsesc dușmanii externi, nu lipsesc cei de casă, ale căror atacuri trebuie să le suferim, aşa

¹⁾ Vezi despre acești doi la S. Iustin. Pro Christianis Apologia II. Ediț. Coloniae 1686, pag. 69 ²⁾ 1. Cor, 4, 9.

se prezintă ca o religiune de origine omenească, ci cu o anumită *probabilitate* se dovedește de o religiune descoperită de Dumnezeu. Concluziunea aceasta, precum am mai zis o deducem *numai din elementele, pe care creștinismul le are în comun cu păgânismul*. Adevărata origine dumnezească a creștinismului se arată din elementele lui proprii, pe care le vom vedea în argumentul următor.

B) *Argumentul pozitiv pentru dovedirea divinității religiunii creștine.*

În argumentul pozitiv vom purcede așa, că vom arăta divinitatea creștinismului: I. Din solia dumnezească a întemeietorului (a Domnului nostru Isus Hristos); și II. Din propagarea admirabilă a creștinismului, din conservarea și efectele lui, și din constanța și tăria martirilor.

I. Primul argument pozitiv.

Solia dumnezească a Domnului Hristos o deducem: 1. Din caracterul Lui personal, și din mărturisirile Dânsului, ale apostolilor și ale Jidovilor. 2. Din minunile, pe care le-a făcut El; cari s-au făcut pentru El; și în numele Lui 3. Din profetiile, cari le-a făcut 4. Din împlinirea profetijilor Messianice într'insul.

Articolul I.

Caracterul personal al Domnului nostru Isus Hristos, mărturisirile Lui, ale apostolilor și ale Jidovilor.

Inceput de pagină! ↓ Dacă ne uităm la persoana Mântuitorului după cum ni-o descriu evangeliștii, apar, atât de sublimă, cât mintea omenească nici închipui nu și-o poate necum să o ajungă.

1. *Perfecțiunea lui Isus Hristos.* 1. *Iubirea Lui față de Dumnezeu* nu cunoștea margini. Tot ce făcea, făcea pentru mărirea lui Dumnezeu. Unica Lui dorință era: *mărirea lui Dumnezeu*. Mâncarea Lui era să îndeplinească voiea Tatălui din ceriuri, precum însuș a zis cătră apostoli, când l-au aflat povestind cu muierea din Samaria. De altcum iubirea față de Dumnezeu l-a împins și la alungarea schimbătorilor de bani din biserică, prin ce atrase asupra sa-ura Jidovilor.

2. *Iubirea Lui față de deaproapele* nu cunoștea ostenele. Era desinteresată.

Alerga la toți și s'a petrecut făcând bine tuturor. Pe unii i-a vindecat; pe alții i-a înviat. Pe unii i-a săturat; pe alții i-a mângăiat. Nu era excludivist. De aci provine faptul, că pe când alții binefăcători ai omeniei sunt iubiți numai în anumite localități, de anumite popoare, pe atunci Isus Hristos e iubit de toți cății îl cunosc. Iubirea Lui se extinde și asupra dușmanilor de moarte, căci se roagă de pe cruce pentru cei ce l-au restignit. Se extinde chiar și asupra vânzătorului Iuda. El știa, că Iuda are să-l vândă, de aceea l-a făcut atent, dar într-o manieră fină, spunând că Fiul omului va fi dat în mâinile păgânilor. Și când crima era iminentă, îl face atent din nou, dar iarăși de așa, cât nici apostolii nu înțeleseră, că cine era să fie vânzătorul.¹⁾ După împlinirea crimei îl admonizează din nou, ca să se întoarcă: „Iudo cu sărutare vinzi pe Fiul omenesc“.²⁾ — Vin servitorii arhiereului, Petru tăie unuia urechia, Isus îl înfruntă pentrucă vrea să-și răsbune, și vindecă urechia servitorului.

3. El e modest și plin de umilință. N'a umblat nici când după averi, onoruri și plăceri. Căci pe când și pasările își au cuiburile lor, pe atunci Fiul omenesc nu are unde să-și plece capul. Trăia din mila binefăcătorilor. Nu căuta prin lingărire grația puternicilor, nici nu umbla după popularitate, prin discreditarea celor mari. Spunea tuturor datorințele: „Dați ce e a lui Dumnezeu lui Dumnezeu, și ce e a împăratului împăratului“; „Nu ai avea putere peste mine, dacă nu ţi-s'ar fi dat ţie de sus“. Și când poporul voia să-L facă rege, s'a ascuns dinaintea lui.

4. În el se află complexul tuturor perfecțiunilor: „Cine dintre voi mă mustră pe mine de păcat“.³⁾ În el sunt toate perfecțiunile, toate virtuțile, fără nici o imperfecțiune. Cavalerii evului mediu vedeau în El idealul cavalerismului; monahii văd într'insul exemplarul aschetismului; filozofii văd în El pe omul, care a cunoscut adevărul; societățile de binefacere: pe cel mai mare filantrop; istoricii: deslegarea întregei istorii; democrații: pe omul poporului. Fost-au bărbați desăvârșiți în neamul omenesc, dar ei atribuiau toată perfecțiunea lor lui Isus, și nici unuia nu i-a trecut prin minte să se asamene cu Hristos, ori să asamene pe altul cu Dânsul. El este unicul om perfect fără rival. Pentrucă numai în El aflăm dreptatea fără asprime; bu-

¹⁾ Ioan 13, 28. ²⁾ 3 Luca 22, 48. ³⁾ Ioan. 8, 46.

nătatea fără slăbiciune; blândeța fără frică; umilința fără dejosire; modestia fără fățărie; măhnirea fără mănie; blând și afabil cu cei slabii; teribil pentru oamenii josnici și fățarnici.

Perfecțiunea Mântuitorului o mărturisec străinii:

1. *Fariseii*, dușmanii Lui de moarte, nu puteau să-l afle altă vină, decât că s'a numit Dumnezeu.¹⁾

2. *Pilat*, studiază cauza lui Isus, și mărturisește sărbătoarește nevinovăția Lui.²⁾

3. *Iuda*, care l-a vândut, a petrecut cu El trei ani de zile. Și dacă în timpul acesta ar fi băgat de seamă vre-un defect, fie cât de mic, și-ar fi liniștit conștiința. Dar el e nevoie să mărturisească, că a vândut sânge nevinovat, și să-și pună capăt vieții, desnădăjduind.³⁾

4. *Fariseul Iosif Flaviu⁴⁾* vorbește despre Mântuitorul, zicând: „A fost pe aceleași timpuri *Isus, bărbat înțelept*, dacă mi iertat să-l numesc bărbat. Pentru că era făcător de lucruri minunate, și învățător al acelora, cari ascultă bucurios adevărul. Și într'adevăr a și tras pe mulți pe partea sa atât dintre Iudei, cât și dintre păgâni. *Acesta era Hristos*. Când Pilat, la învinuirea mai marilor neamului nostru, l-a osândit la restignire, nu l-au părăsit, cei ce l-au iubit dintru început. Căci le-a apărut lor din nou a treia zi viu, după cum au prezis aceasta despre el profetii inspirați de Dumnezeu, ori alte minuni nenumărate. Ba și până astăzi există neamul creștinilor, cari dela el s'au numit așa“. În mărturisirea aceasta Isus Hristos nu apare numai ca un bărbat înțelept și învățător al adevărului, ci ca Dumnezeu, pentru că se spune, că era Hristos, adevăratul Messia cel promis, și că a făcut multe lucruri minunate, ba că a inviat chiar și din morți.⁵⁾

¹⁾ Mat. 26, 65; Luca. 22, 71. ²⁾ Mar. 27, 24. Ioan. 19, 4. ³⁾ Mat. 27, 5. ⁴⁾ De Antiquitatibus XVIII. cap. IX.

⁵⁾ De aceea nu e mirare, că ipercriticii de astăzi, neagă genuinitatea mărturisirei acesteia. Motivele lor sunt următoarele:

1. Pentru că *Tertullian* și s. martir *Iustin* nu s'au folosit de mărturisirea aceasta a lui Iosif Flaviu în apoloziile lor.

2. Pentru că e imposibil, ca un fariseu, cum a fost Flaviu, să vorbească așa de bine despre Isus, incât să-l numească Hristos și să zică că a inviat din morți.

3. Pentru că nu ar fi legătură între capitolul acesta (IX) și între capitolele premergătoare și următoare.

Noi din contră susținem genuinitatea mărturisirii. Motivele sunt:

1. Că atât *Eusebiu din Cesarea*, cât și s. *Ieronim*, la cări aflăm

Așadară fiindcă Iosif Flaviu, — născut la anul 37 al erei creștine, din neam preoțesc —, a cunoscut viața Mântuitorului dela martori oculari; prin urmare mărturisirea lui despre Isus e foarte momentuoasă, pentrucă arată convingerea ce era despre Isus la oamenii contemporani. În consecvență Isus întru adevăr

mai întâi mărturisirea aceasta, au fost critici, și ca atari nu admiteau nici o mărturisire, dacă nu erau convinși despre genuinitatea ei.

2. Pentrucă mărturisirea aceasta se află în codicii Flaviani.

3. Pentrucă Iosif Flaviu ca istoric iudeu, care scrie despre Iudeii mai însemnat ai timpului său, trebuia să facă pomenire și despre Isus, eare a fost atât de însemnat, încât avea următori, creștinii, cari existau pe timpul său în Ierusalim. Si cu atât mai ales trebuia să facă amintire despre Isus, fiindcă: a) Tratează pe larg despre timpul lui Pilat; și b) Face pomenire de *Ioan Botezătorul* (lib. XVIII cap. XIV), de s. *Jacob* fratele Domnului (lib. XX. cap. XIV), și de moarte lor.

4. Pentrucă argumentele contrarilor nu sunt de nici o valoare. Căci nu rezultă nimic: a) Din tăcerea lui Tertullian și a s. Iustin. Pentrucă argumentul acesta, cel mult ar fi argument negativ, care n'are putere în contra datelor pozitive. Pe lângă aceea puteau să nu se folosească de autoritatea lui Flaviu a) Pentrucă Iosif Flaviu nu se bucura de nici o autoritate la Iudei, pentru că înținuta lui servilă către Romani, și pentrucă nu s'a rușinat să susțină împlinirea profetijilor Messiane în împăratul Vespasian. (*De bello iudaico* lib. III. cap. XXII. și lib. VII cap. XVIII). Nu se bucura de vază, nici la Romani, pentrucă era Iudeu; și astfel înzadar săr fi provocat în apoloziile lor la mărturia unui discreditat. b) A puțut fi un alt motiv al tăcerii celor doi apologeți, și anume împrejurarea, că Iudeii alterau scrierile favorabile Domnului Nostru Isus Hristos., pe cum se află și în biblioteca Vaticană un codice Flavian ebraic, în care e ras, pasagiu citat mai sus.

b) Nu e imposibil ca un fariseu să vorbească atât de măgulitor despre Isus. Pentrucă Iosif Flaviu nu spune credința, ce o avea el despre Hristos, ci ca istoric enareză cele ce se spuneau despre Isus. Ba putea zice despre Isus chiar și aceea, că e Hristos a) Pentrucă Mântuitorul era cunoscut cu numele acesta, pe cum se vede și din cuvintele lui *Pilat*: *Pe care să vi-l dau, pe Isus ce se zice Hristos ori pe Varrava.* (Mat. 27. 17); și din *Tacit*: Ann. 15, 44, unde vorbind despre creștini, zice: »Autorul numelui lor este *Hristos*, care a fost condamnat de procurorul Ponțiu Pilat sub domnia lui Tiberiu«. b) Ca să știe Romanii, că cine a fost acel Isus. Căci ei auziseră despre Hristos, dela care își trăgeau originea creștinii. Așadară Iosif Flaviu le spune că Isus, despre care vorbește, e Hristos, despre care auziseră.

c) Există legătură între cele ce le spune Iosif despre Isus în cap. IX., și între cele istorisite în capitolele premergătoare și următoare. Pentrucă în cap. VII. VIII. X. și XI. vorbește despre domnia lui Pilat și despre arhireii Anna și Caiapha; și așa este legătură între capitolul al IX., în care tratează despre Isus, și între capitolele dinainte și de după el, pentrucă în toate e vorbă despre timpul domniei lui Pilat, sub care a trăit și Domnul Hristos.

a fost aşa, pe cum îl descriu Evangeliştii: *înzestrat cu toate virtuile, fără nici o imperfecțiune*¹⁾.

II. *Mărturisirile Duii Hristos despre dzeirea sa.*

— Acest Isus atât de modest și de umilit își atribue perfecțiuni dzeiești. Aşa de ex. își atribue *puterea de a invia morți*: „Pe cum tatăl scoală pe morți, și înviează, aşa și fiul pe cari voește

¹⁾ După părerile *socialiștilor*, Mântuitorul nostru ar fi fost un *revoluționar*, care ar fi intenționat emanciparea clasei de jos. În felul acesta și explică ei prigonirile creștinilor. Persecuțiile păgânilor împotriva creștinilor n'ar fi fost altceva decât prigonirea resvătiților, cari voiau schimbarea stărilor sociale, fără să-și dea seama, că toate acele persecuții proveniau din legile păgâne de atunci. Pe vremea Romei păgâne era o lege — abrogată mai apoi de marele împărat Constantin — care nu recunoștea libertatea de conștiință, nu te lăsa să te inchini cui credeai, ci trebuie să te inchini zeităților decretate și recunoscute de Stat. „*Separatim nemo habessit Deos novos sed ne advenas nisi publice adscitos privatim voluntu*“.
Nimeni nu arevoie, zice această lege, ca să se închine zeităților noui, necunoscute mai înainte ori importate dela alte popoare, nici barem privat, între cei patru pereți, dacă aceste zeități nu erau recunoscute de puterea Statului. Si, chiar și dacă erau recunoscute, *dar nu erau încă decretate de zeități oficiale ale Statului*, nu te puteai închinde lor, în public, ci numai privat. Omul, ca să nu fie socotit de dușman al patriei, trebuia să se închine zeităților oficiale ale Statului. Si acesta a fost motivul prigonirii creștinilor, pentru că ei se închină unei zeități noi.

Drept pildă a mentalității socialiste, fie următoarele cuvinte din *Sébastien Faure: „Crimele lui Dzeu“*, în românește de A. Gălățeanu, Ploiești, pag. 9–10: »Creștinismul își făcu apariția. La început el fu un curent popular, o luptă a celor slabî împotriva celor puternici, și dacă am voi să facem o paralelă între epoca în care Isus-Hristos, născut într'un staul, din părinți săraci, sărac el însuș, își alege doisprezece apostoli dintre cei mai săraci, predică împreună cu dânsii în folosul desmoșteniților, și epoca prin care trecem astăzi, când oameni cu graiul infocat cer mai multă bunăstare, mai multă dreptate, mai multă egalitate, ne-ar fi prea cu puțină să dovadim între epociile acestea o isbitoare asemănare«.

»Mai bine de două veacuri creștinismul își urmă opera populară, împingând pe cei asupriți la răsvrătire, războindu-se cu cei bogăți. De aceea și vedem patriciatul roman dând pradă fiarelor sălbatrice mii și mii de creștini«.

»In mișcarea aceasta însă, se amestecă și oan eni cari ii dădură o îndrumare nouă. Folosindu-se de misticismul timpului, și dându-și seama că vremea realismului încă nu sosise, dânsii despoiară pe nesimțite pe Isus-Hristos de tot ce avea omenesc, îl îndumnezeyă, îl prefăcură într'un întemciator de religie nouă, și, lesne crezători, ignoranți, fanatici, discipoli omului din Betleem se depărtără încetul cu încetul de revendicările immediate și de preocupările pământești. Ii înlocuiră prin resemnare și iobrea crucii spiritul de revoltă ce-i insuflătise până atunci; nu mai râvnă decât la o lume de fericiri veșnice, punând în practică acest cuvânt al Scripturiei pus pe seama lui Isus: Impărația mea nu e pe lumea acastă«.

ii înviază¹⁾). Își atribue *eternitatea*: „Adevăr, adevăr zic vouă, mai înainte de ce a fost Avram, eu sunt²⁾“. Pretinde *iubire și cult*, cari compet numai lui Dzeu: „Cel ce iubește pe tată sau pe mamă, mai mult decât pe mine, nu este vrednic de mine³⁾“. — Ba se numește *Fiul natural al lui Dumnezeu, Dumnezeu adevărat, născut din Tatăl, de o ființă cu Tatăl*, pe cum cetim mai pe fiecare pagină a evangeliei. Așa, dupăce vindecase pe paraliticul de 38 de ani, și după ce zise cuvintele: „Tatăl meu până acum lucrează și eu lucrez⁴⁾“, Iudeii cercau să-l omoare, pentrucă: „Nu numai deslegă Sâmbăta, ci și pe Dumnezeu zicea, că-i este tată, tocma făcându-se lui Dumnezeu“, — Asemenea zise în templu: „Eu și Tatăl una suntem⁵⁾“. Pentru aceasta Iudeii au luat pietrii să arunce asupra Lui și au strigat: „Pentru lucru bun noi nu aruncăm cu pietrii asupra ta, ci pentru hulă, și pentrucă tu om fiind te faci pe tine Dumnezeu“. — Așișderea întrebându-l arhieul: „Juru-te pe Dumnezeul cel viu, ca să spui nouă, de ești tu Hristos, fiul lui Dumnezeu“, răspunse: „Tu ai zis⁶⁾“. Și ca cu atât mai clară să fie mărturisirea despre dumnezeirea sa, adăuse îndată: „Însă zic vouă: De acum veți vedea pe fiul omenesc șezând de-a dreapta puterii, și venind pe norii ceriului“. Pentru aceea arhieul își rupe veșmintele, zicând: „Că grăiește hulă; ce ne mai trebuesc mai multe mărturii? Iată acum ați auzit hula lui. Ce vă pare vouă?“ Iar bătrâni răspund: „E vinovat de moarte“.

Cuvintele acestea nu le-a zis Isus în sensul, că El ar fi fiul adoptiv al lui Dumnezeu, pentrucă atari fii suntem toți, nici nu i-s'a pus întrebarea în sensul acesta, ci în sensul, dacă este *adevărat fiu al lui Dumnezeu*. Pentru aceasta voise poporul mai înainte să-l omoare cu pietri, iar acum strigă, că e vrednic să moară, pentrucă a hulit numele lui Dumnezeu, făcându-se pe sine Dumnezeu.

Prin urmare e fals ce zice Harnack în cartea despre esența creștinismului, și împreună cu el Loisy⁷⁾, că Isus s-ar fi numit pe sine în decursul vieții sale pământești numai fiu adoptiv al lui Dumnezeu. Pentrucă în cazul acesta n'ar fi putut zice, că el va veni pe norii ceriului, și că *sede de-a dreapta Tatălui*. Și fiindcă acești doi raționaliști (Harnack și Loisy) vreau să învețe, că în primele trei evangelii, în cari s'ar

¹⁾ Ioa. 5, 21. ²⁾ Ioa 8, 58. ³⁾ Mat. 10, 37. ⁴⁾ Ioa. 5, 18. ⁵⁾ Ioa 10, 33. ⁶⁾ Mat. 26, 63. ⁷⁾ L'Évangile de l'Église.

cuprinde adevărata învățătură a Dului Hristos, nu s'ar cuprinde și mărturisirea Lui despre dzeirea sa; de aceea adaugem tot mărturisirea Dului Hristos despre dzeirea sa, dar pe cum o aflăm la s. Evangelist Luca¹⁾: „*De ești tu Hristos, spune nouă?*“ Și le-a zis lor: *De voi spune vouă nu veți crede.* Iară de voiu întreba, nu-mi veți răspunde, nici mă veți slobozi. *De acum va fi fiul omenesc șezând de-a dreapta puterii lui Dzeu.* Și au zis toți: „*Dară tu ești fiul lui Dzeu?* Iară el a zis cătră ei: *Voi ziceți, că eu sunt.* Iară ei au zis: Ce ne mai trebuiește încă mărturie? Că noi înșine am auzit din gura lui“. — Iată aci pe Mântuitorul, care spune sinedrului că El este *fiul lui Dzeu, care șede de-a dreapta Tatălui.* Sinedriul înțelege, că Isus se numește fiul natural al lui Dzeu, de aceea îl întreabă încă odată: „*Dară tu ești fiul lui Dzeu?*“ Iar Isus răspunde, că *da*.

Dar fiindcă mărturisirile Dului Hristos despre dzeirea sa, sunt adevărate, pentru că El nu s'a înșelat, și n'a voit să înșele; prin urmare Dl Hristos e întru adevăr Dumnezeu adevărat²⁾.

Și aievea 1. Dl Hristos prin mărturisirile sale n'a voit să înșele.

a) Pentru că e imposibil, ca o persoană atât de *modestă*, cum a fost Mântuitorul, să-și aroage o demnitate, pe care nici un om cu mintea întreagă nu și-a atribuit-o. — E imposibil ca un om, a cărui *vieță e uniformă și constantă* atât în fericiere, cât și în nefericire, care fugă de pompa deșeartă și de ambicioare, să se numească pe sine Fiul lui Dumnezeu, Dumnezeu adevărat, dacă aievea nu ar fi fost. — Ba atâta sunt de contrazicătoare aceste două lucruri: *viața lui Isus și mărturisirea falsă despre dzeirea Sa*, cât nici Dumnezeu nu le-ar putea împreuna.

b) Chiar și dacă ar fi voit să înșele, numindu-se pe sine Dumnezeu, nu ar fi ajuns la nimica. Pentru că avem exemple în istorie despre oameni ambicioși, cari imitând pe Mântuitorul s'au numit Dumnezeu. Un astfel de om a fost *Simon Magul sau Vrăjitorul*, Samarinean după origine, care prin arta magica înșelase pe mulți compatrioți de ai săi să credă, că el ar fi

¹⁾ 22, 67–71.

²⁾ Mi greu și mi grea să consider ipotezele acestea impie și absurd. Dar n'am ce face. De aceea în interesul adevărului, și pentru mărire Dului Hristos, le voi propune așa, pe cum se spun, ca cu atât mai, evidentă să fie răutatea oamenilor și mărirea Lui.

Dumnezeu. Dar rătăcirea a ținut puțin. Căci oamenii s-au convins în curând din viața lui că e cu totul altul. Adicții lui îl părăsiră cu toții. Și faptul, că i-se conservă numele în istorie, are să-l mulțămească cărții: Faptele apostolilor, și sfântului Iustin.

Pe acesta l-a urmat învățăcelul său *Menandru*, de asemenea Samarinean, care așăderea s'a numit Dumnezeu, și cu arta magică a făcut semne¹⁾). Dar totul a rămas fără rezultat, căci și pe el l-au părăsit toți. Deci, fiindcă Domnul Hristos se numește Dumnezeu adevărat, și persistă în afirmațiunea aceasta, cu toate că fariseii îi contrazic; ba persistă întrînsa chiar și în fața morții, când toți l-au părăsit, când nimica nu mai putea aștepta dela oameni decât o moarte rușinoasă, și dela Dumnezeu încă nu putea aștepta decât osânda veșnică; — fiindcă o multime imensă de oameni, a crezut și crede în dzeirea lui; dreptaceea mărturisirile Măntuitorului despre divinitatea sa au fost sincere.

2. Domnul Hristos în mărturisirile sale nu s'a înșelat. Căci a) *Sinamăgirea* sau iluziunea aceasta ar fi curată nebunie. Pentru că e imposibil, ca un om cu minte să se convingă pe sine, că El e Dumnezeu, de o ființă cu Tatăl, etern etc. Au fost oameni mari în vechime, pe cum a fost Alexandru, cari afectau pogorirea dela zei, dar că ar fi chiar Dumnezeu, n'a zis-o nici unul. — Și apoi cum s'ar explica, că un nebun să ducă o viață cu adevărat cerească? Să propună învățături, la cari nime n'a ajuns vre-o dată, și pe acestea totdeauna consecvent? Dacă ar fi așa, ar trebui să zicem că un nebun poate mai mult decât toți genii neamului omenesc.

b) *E imposibilită sinamăgirea*. Pentru că ea nu s-ar fi putut străpînă în învățăcei, și dela ei într'o lume întreagă de creștini, între cari erau băbați renumiți, de ex. s. Iustin, Tertullian, etc., crescuți în paganism și cufundați în viții. Căci religiunea creștină a avut totdeauna contrari, și a fost persecutată, așa că pe cum spune s. Paul²⁾: „Mi se pare că Dumnezeu pe noi, apostolii cei mai de apoi, ne-a arătat că pe niște rânduiri spre moarte: pentru că priveală ne-am făcut lumii, și îngerilor, și oamenilor“. Și dacă lipsesc dușmanii externi, nu lipsesc cei de casă, ale căror atacuri trebuie să le suferim, așa

¹⁾ Vezi despre acești doi la S. Iustin, Pro Christianis Apologia II. Ediț. Clonae 1686, pag. 69 ²⁾ I. Cor. 4, 9.